

Lausunto

19.02.2024

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto – Euroclear Finland

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Euroclear Finland valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevan muistion ('Muistio') ehdotuksia pitkälti kannatettavana.

On selkeyden näkökulmasta tervetullutta, että viranomaisten yleisestä varautumisvelvollisuudesta säädettäisiin edelleen valmiuslaissa ja vältettäisiin julkiseen varautumiseen sovellettavia erillislakeja, joiden osalta olisi riskinä varautumista koskevan kokonaiskuvan ja -vastuun epäselvyys soveltamistilanteessa. Esimerkiksi päivittäismaksamisen osalta laki eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoitusallalla (666/2022) annettiin erillisenä lakina, jonka valmistelussa ei otettu huomioon riippuvuutta arvopaperialaan. Arvopaperialan valmiussuunnittelu on sitten suunniteltu etenevän erillisenä kokonaisuutena, ja näiden lakien yhteensovittaminen ja toimivuus poikkeustilanteessa on todennäköisesti arvioitava osittain uudelleen. Olisi siten toivottavaa, että eri yhteiskunnan toimintojen riippuvuussuhteet tunnistettaisiin ennen suunnitteluun ja lainvalmisteluun ryhtymistä.

Valmiuden näkökulmasta Huoltovarmuuskeskuksen poolitoiminta on hyvä esimerkki tavasta, jolla yksityinen sektori on otettu mukaan valmiussuunnitteluun ja kannatamme lämpimästi toiminnan jatkamista ja kehittämistä.

Yksityinen sektori tulee ottaa myös jatkossa tiiviisti julkishallinnon varautumiseen sekä ottaa yhteiskunnan varautumisessa huomioon valmiussuunnittelussa ja harjoituksissa, jotta tehdyt suunnitelmat olisi toteutettavissa häiriötilanteesta riippumatta.

Eri hallinnonalojen yhteistyötä olisi valmiussuunnittelussa lisättävä ja vältettävä näin sitä, että eroavaisuudet valmiusskenaarioissa voisivat johtaa ristiriitaisiin lähtökohtiin, jotka korostuvat varsinkin jos eri viranomaisilla on samaa yksityisen sektorin toimintaa koskevia odotuksia.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Euroclear Finland kiinnittää huomiota EU-tason ehdotuksiin ja niiden osalta siihen että finanssialan toimijoille on lisäksi annettu asetus finanssialan digitaalisesta häiriönsietokyvystä (nk. DORA, (EU) 2022/2554). CER- ja NIS II-direktiivien soveltuvuus on osittain päällekkäinen valmiuslain ja kotimaisen sääntelyn yksityistä sektoria koskevien erillislakien kanssa.

Näiden osalta on toivottavaa, että kansallisen sääntelyn toimeenpano toteutetaan niin, että varautumisesta, jatkuvuudesta ja valmiussuunnittelusta ja niitä koskevista velvoitteista tulee selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus.

Häiriötilanteen alkuvaiheessa ei välttämättä ole varmuutta häiriön taustalla olevasta tapahtumakulusta ja syystä, jolloin erityisesti yksityisen sektorin toimijan on vaikea ennakoida missä tilanteissa on käsillä valmiuslain mukainen poikkeustila ja milloin ollaan vakavan häiriötilanteen tai tavanomaisen jatkuvuuden piirissä.

Tilanteita ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista kuvata tyhjentävästi lainsäädännössä, jolloin korostuu viranomaisten varautumista koskeva yhteistyö, harjoittelu kommunikointi ja johtaminen toimialoillaan ja ennakoitavissa oleva jatkuvuussuunnittelu. Tehtävillä päätöksillä voi olla merkittävä vaikutus kansalaisten rahoituksen ja rahavarojen saantiin ja aiheutuvien vahinkojen määrän rajoittamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Arvo-osuusjärjestelmän, selvitystoiminnan, maksuliikenteen ja valtion maksuvalmiuden näkökulmasta relevantteja viranomaisia ovat ainakin Finanssivalvonta, Suomen Pankki, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Rahoitusvakuusvirasto ja Huoltovarmuuskeskus sekä Valtiokonttori valtion lainaustoiminnan hoitajana. Rahoitustoiminnan näkökulmasta on ensisijaisen tärkeää kuvata päätöksentekoprosessi, roolit ja eteneminen ennakoitavalla tavalla ja poikkihallinnolliset vastuut olisi oltava selkeät ja mielellään säännösperusteiset.

Suomen Pankin ulkoistaessa keskuspankkivakuusjärjestelmänsä Eurojärjestelmälle (nk. Eurosystem Collateral Management System, ECMS), tulee Suomelle jatkuvuuteen ja varautumiseen lisäaspekti, kun keskuspankkivakuuksien käsittely siirtyy maan rajojen ulkopuolelle. Euroopan keskuspankin toimintavarmuus ja –varautumisjärjestelyt vaikuttavat siten jatkossa suoraan myös Suomen rahoitusmarkkinan toiminnan jatkuvuuteen ja valmiuslain soveltumiseen.

Valmiuslain valmistelussa olisi myös hyödyllistä tarkastella teknisen kehityksen näkökulmasta pilvipalveluiden käyttöönottoa ja näitä koskevia hyötyjä ja haasteita. Lisäksi Ukrainan kokemukset valmiussuunnittelussa olisi mahdollisuuksien mukaan ja saatavilla olevaan tietoon perustuen ottaa huomioon.

Kunnioitavasti

Euroclear Finland Oy

Kati Honkajuuri-Kokkonen
Lakiasiainjohtaja